Esitatud ettepanek	Vastus
Põllumajandusamet, 13.03.2019 nr 14.5-1/422-1 Põlva Vallavalitsus esitas 07.03.2019 kirjaga nr 7-1/19-47-1 Põllumajandusametile ettepanekute küsimiseks Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse. Põllumajandusameti jaoks on oluline, et üldplaneeringu koostamise ülesannetena ja lähteseisukohana oleks kajastatud olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmete määramine (s.h maaparandussüsteemide terviklikkuse säilitamine). Üldplaneeringu koostamisel pakkuda välja, millised on ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused maaparandussüsteemialadel, eelkõige nendel aladel, kus kavandatakse maakasutuse ning ehitusõiguse laienemist/muutmist. Koostatavale väärtuste ja piirangute teemajoonisele kanda maaparandussüsteemide asukohad, mis selgitaksid kitsenduste paiknemist. Juhime tähelepanu, et alates 01.01.2019 hakkas kehtima uus maaparandusseadus, millest tulenev (nt muu ehitise ehitamine maaparandussüsteemile, lisavee juhtiminemaaparandussüsteemi, maaparandushoid, maa sihtotstarbe muutmine) peaks lihtsalt ja arusaadavalt üldplaneeringus kajastuma. Andmeid maaparandussüsteemide kohta (paiknemine, maa-ala, ühiseesvool) on võimalik saada Põllumajandusameti Lõuna regioonist e-posti teel: polva@pma.agri.ee.	Ettepanek võetakse teadmiseks. Koostatavad joonised ei ole veel teada, aga kindlasti arvestatakse maaparandussüsteemide asukohaga ja neist tulenevate kitsendustega. Üldise lähenemise järgi õigusaktidest tulenevaid tingimusi ja avalikest registritest leitavaid andmeid üldplaneeringus ei dubleerita, küll võetakse need arvesse planeeringulahenduse väljatöötamise juures. *LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*
Terviseamet, 13.03.2019 nr 9.3-4/1509-2 Põlva Vallavolikogu algatas 13.09.2018 otsusega nr 1-3/47 Põlva valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise. Lähtudes planeerimisseaduse § 81 lõikest 1 esitasite Terviseametile ettepanekute saamiseks üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse. Seoses eeltooduga juhib Terviseamet tähelepanu järgnevatele tervisekaitsealastele keskkonna aspektidele, millega üldplaneeringu ja üldplaneeringu KSH koostamisel arvestada: Joogivee kvaliteet. Põlva valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni võrgustiku rajamisel ja rekonstrueerimisel soovitame tugineda liitunud valdade ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kavadele. Arendamise kavad annavad põhjaliku ülevaate olemasolevast olukorrast, erinevatest arendusprojektidest ja nende teostamise hinnangulisest maksumusest. ÜVK arendamise eesmärgiks on tagada liitunud klientidele kvaliteetne joogivesi ja efektiivne reovee puhastamine, kindlustamaks looduskeskkonna (sh põhja- ja pinnavee) kaitset. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kättesaadavuse tagamine võimalikult paljudele elanikele peaks toimuma läbi järgmiste tegevuste: amortiseerunud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni torustike rekonstrueerimine; amortiseerunud reoveepuhastite rekonstrueerimine; amortiseerunud puurkaevpumplate rekonstrueerimine; vajadusel ÜVK süsteemide laiendamine. Valla hajaasustusaladel, kus elanikkonna vähesuse ja suhteliselt hajali paiknemise tõttu ei ole ühisveevärgi ja kanalisatsiooni rajamine nendesse piirkondadesse otstarbekas, kaasata elanikke võimalikult palju hajaasustuse programmi raames joogivee kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks ning reoveekäitluse kaasajastamiseks ja tagamiseks.	Üldplaneeringu koostamisel arvestatakse Põlva valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavaga aastateks 2019 - 2030. Supluskohtadega seonduv võetakse teadmiseks ja arvestatakse üldplaneeringu koostamisel, samas suplusvee kvaliteedi kontrollimine ja teabe kättesaadavus supluskohas ei ole üldplaneeringuga lahendatav teema. Müratasemeid käsitletakse vastavalt PlanS'ile ja üldplaneeringu ülesannete täpsusastmele. Üldplaneeringu koostamisel arvestatakse müratundlike objektide kavandamisel võimalike negatiivsete mõjudega, uute tootmismaade kavandamisel arvestatakse nende võimalike mõjudega, vajadusel töötatakse välja leevendusmeetmed. Valgusreostusega seonduv võetakse teadmiseks ning uute kergliiklusteede planeerimise korral kaalutakse leevendavate meetmete vajadust. Soovitus mitte planeerida kaitsevööndites elamuid ega

Supluskohad. Kui piirkonnas on veekogud, mida kasutatakse suveperioodil suplemiseks siis, supluskohad, nii ametlikud kui ka mitteametlikud, peavad vastama Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määruse nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ nõuetele. Vastavalt Euroopa Direktiivi nõuetele ja eeltoodud määruse §-le 5 korraldab supluskoha omanik või valdaja suplusvee seire vastavalt seirekalendrile. Kui supluskohas ei teostada suplusvee uuringuid, siis tuleks suplejaid teavitada, et kasutatav veekogu ei ole enam supluskoht ning suplusvee kvaliteeti ei kontrollita. Kui supluskoht on juba pikaajalisel kasutusel, jääb see omaniku vastutusalasse. Supluskoha omanik või valdaja korraldab suplusvee seiret ning andmed veekvaliteedi kohta kuuluvad avalikustamisele. Üldsusele ettenähtud teabe kättesaadavuse supluskohas tagab supluskoha omanik või valdaja. Üldsuse teavitamise nõue kehtib ka mitteametlike supluskohtade kohta. Täpsustada Põlva valla supluskohtadega seonduvat. Maakasutuse kavandamisel tuleb silmas pidada, et tegevuste planeerimisel ei halvendata seisu- ja vooluveekogude seisundit. Liiklusmüra. Välisõhus levivat müra reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus (edaspidi AÕKS) ja müra normtasemeid sama seaduse § 56 lg 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016. a määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid”, mis jõustus 01.02.2017. Määrata Põlva valla maa-alal AÕKSi § 7 järgsed mürakategooriad ning alad, kus tuleb tagada liiklus- ja tööstusmüra siht- ning piirväärtused. Müra- ja saastetundlikud objektid. Amet ei soovita müra- ja saastetundlike objektide (elamud, mänguväljakud, lasteasutused, koolid, hooldekodud) planeerimist tiheda liiklussagedusega teede (maantee, raudtee, tänav) lähedusse. Uute teede projekteerimisel arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ning et tagatud oleksid kehtivad müra-, õhusaaste ja vibratsiooni normid. Uute sotsiaalobjektide (haridusasutused, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutused) planeerimisel hinnata, millised piirkonnad ja keskkonnatingimused sobivad objektide rajamiseks. Võimalusel märkida sobivad piirkonnad üldplaneeringu joonistele. Tootmistegevuse negatiivsed mõjud. Ameti varasemale kogemusele tuginedes juhime tähelepanu, et ka keskkonnasõbraliku tootmise puhul on tootmisprotsesse, mida tehakse tootmisettevõtte territooriumil: kauba või toorme toomine, ladustamine, suuremõõduliste detailide kokkupanek või töötlemine, jäätmete ja valmistoodangu laadimine, väljavedu ja muud müra ning õhusaastet põhjustavad tegevused. Tootmistegevuse müra on reeglina kaootiline ja keeruline hinnata. Ühekordsed mürasündmused ja müra muutlik iseloom võivad lähipiirkonna elanikele häiringuid põhjustada isegi siis, kui tööstusmüra vastab normtasemetele. Seetõttu soovitab amet uute objektide planeerimisel mainitud olukordade teket ennetada ning vältida tootmisalade ja müratundlike alade (eeskätt elamualade) kõrvuti planeerimist ka siis, kui tegemist on keskkonnasõbraliku tootmistegevusega. Amet on seisukohal, et elamu- ja tööstusala vahele tuleks planeerida piisav puhverala, mis leevendaks tootmisest põhjustatud negatiivseid mõjusid ning tagaks elamualal normeeritud müra- ja välisõhu saastatuse tasemed. Õhusaaste puhul peab arvestama mitmest saasteallikast tuleneva võimaliku koosmõjuga. Puhverala võib olla kõrghaljastusega haljasala, äri- või muu müra suhtes mittetundlike hoonete ala. Ühtlasi tuleb arvestada, et ühe- või kaherealine kõrghaljastus ei oma puhveralana müra vähendamisel praktilist väärtust, vaid on pigem visuaalse leevendusefektiga. Müra vähendamise	sotsiaalobjekte, võetakse teadmiseks ning seda kaalutakse üldplaneeringu koostamise käigus. *LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

eesmärgil rajatav kõrghaljastus peaks puhveralana olema vähemalt 30-50 meetri laiune, et omada müra leevendavat efekti. Valgusreostus. Uute kergliiklusteede planeerimisel arvestada võimaliku valgusreostusega ja vajadusel kavandada leevendavaid meetmeid. Kaitsevööndid. Tervist toetava ja parendava elukeskkonna loomisel soovitame lähtuda põhimõttest, et kaitsevööndites (riigimaanteed, kohalikud teed, elektriliinid jne) ei planeeritaks uusi elamuid ega sotsiaalobjekte.	
Maa-amet, 21.03.2019 nr 6-3/19/4429-2 Edastasite 07.03.2019 kirjaga nr 7-1/19-47-1 Maa-ametile ettepanekute tegemiseks Põlva Vallavolikogu 13.09.2018 otsusega nr 1-3/47 algatatud Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse. Üldplaneeringu koostamise eesmärgiks on kogu omavalitsuse territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine. Maa-amet, tutvunud edastatud Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega, märgib järgmist. Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 76 lõike 1 kohaselt koostatakse üldplaneering koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi üldplaneering käsitleb ja planeeringualaga piirnevate kohaliku omavalitsuse üksustega. PlanS § 85 lõike 1 kohaselt esitatakse üldplaneering ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kooskõlastamiseks kõnealuse seaduse § 76 lõikes 1 nimetatud asutustele. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse üldplaneering PlanS sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada üldplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. MaaPS § 14 lõike 2 kohaselt võib ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda või halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta. Seisuga 19.03.2019 asuvad Põlva valla üldplaneeringu territooriumil osaliselt või täielikult 11 keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat, 5 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist ning menetluses on 1 kaevandamise loa taotlus. Palume planeeringus anda mäetööstusmaa juhtotstarve olemasolevate mäeeraldiste ja nende teenindusmaa aladele ja reserveeritava mäetööstusmaa juhtotstarve nendele aladele, kus on menetluses maavara kaevandamise loa taotlus. Vajadusel võib mäetööstusmaade juhtotstarbest eraldada turbatööstusmaa juhtotstarbe. Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade tabelis Tabel 2. Koostöötegijad ja kaasatavad on märgitud Keskkonnaministeeriumi kaasamise selgituseks planeeringuala asumine keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. Täpsustame, et keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-	Ettepanekut anda mäetööstusmaa juhtotstarve olemasolevate mäeeraldiste ja nende teenindusmaa aladele ja reserveeritava mäetööstusmaa juhtotstarve nendele aladele, kus on menetluses maavara kaevandamise loa taotlus kaalutakse üldplaneeringu koostamise käigus. Planeeringulahenduse väljatöötamise juures arvestatakse kehtiva seadusandlusega ja avalikest registritest leitavate andmetega, sh keskkonnaregistris olevatega. *LSK ja KSH VTK tabelis 2 on parandatud Maa-ameti ja Keskkonnaministeeriumi kaasamise alus, muus osas LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

ametile volituse kooskõlastada üldplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. Seega palume maardlatega seonduvalt kaasatavaks asutuseks märkida Maa-amet kontaktaadressiga maaamet@maaamet.ee. Selleks, et edaspidises planeerimisprotsessis oleks võimalik arvestada keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevate maardlatega, palume üldplaneeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate piire. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt peab planeeringute koostamisel kasutama üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid. Üldplaneeringu ja KSH aruande koostamise lihtsustamiseks soovitame küsida keskkonnaregistri maardlate nimistust ajakohase väljavõtte. Palume planeeringu koostamisel maardlate aladel arvestada MaaPS-s sätestatuga. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega. Palume esitada üldplaneering enne selle vastuvõtmist kooskõlastamiseks Maa-ametile. Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.	
Maaeluministerium, 20.03.2019 nr 4.1-5/758-1 Maaeluministeerium, vaadanud läbi ja analüüsinud Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse, nõustub nimetatud dokumentides toodud seisukohtade ja põhimõtetega. Lisaks nimetatud dokumendis toodule edastame järgmised seisukohad. 1. Teavitame Teid, et Maaeluministeeriumi poolt välja töötatud väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlev seaduse eelnõu (maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 735 SE) menetlus Riigikogus katkes enne selle teist lugemist ja selle arutelu jätkub Riigikogu maaelukomisjonis. Kuigi kehtestatud õiguslikke regulatsioone väärtusliku põllumajandusmaa kohta ei ole, palub Maaeluministeerium väärtusliku põllumajandusmaa määratlemisel järgida nimetatud eelnõus toodud põhimõtteid. Selle kohaselt on väärtuslik põllumajandusmaa maatulundusmaa sihtotstarbega põllumajandusmaa (haritava maa ja loodusliku rohumaa kõlvik) massiiv, mis: - asub küla või aleviku territooriumil, - mille suurus on kaks hektarit või rohkem, - mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem riigi põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Selles maakonnas, mille põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet on riigi keskmisest boniteedist madalam, on väärtuslik see põllumajandusmaa massiiv, mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem selle maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Esialgsete arvestuste kohaselt on riigi põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet 41 hindepunkti ja Põlvamaa maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet 39 hindepunkti. Seega osutuvad Põlva valla puhul väärtuslikuks põllumajandusmaaks vähemalt kahe hektari suurused massiivid, mille kaalutud keskmine boniteet on vähemalt 39 hindepunkti. Väärtusliku põllumajandusmaa massiivide määratlemisel võiks olla abistavaks materjaliks väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu ettevalmistamiseks koostatud abistav kaardimaterjal. Nimetatud kaart koostati 2015. aasta alguses, kasutades erinevate andmekogude kaardikihtide (Eesti Topograafiline Andmekogu,	Väärtuslike põllumajandusmaadega seonduv võetakse teadmiseks ja sellega arvestatakse vastavalt sellele kuidas kulgeb seaduseelnõu menetlemine. Ettepanekut, käsitleda väärtuslikke põllumajandusmaid põllumajandusmaa juhtotstarbega aladena, kaalutakse üldplaneeringu koostamise käigus. Kui üldplaneeringuga kavandatakse elamu-, tootmis- ja tööstusalade sademevee juhtimist maaparandussüsteemi, siis analüüsitakse seda KSH-s. *LSK ja KSH VTK-d on täiendatud vajadusega analüüsida maaparandussüsteemi sademevee juhtimisega seonduvat juhul kui sellist tegevust kavandatakse, muus osas LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

PRIA põllumassiivide kaart, maakatastri kaart, mullastikukaart jms) andmeid, nende õigsust looduses kontrollimata. Kaardil võib esineda näiteks piirkondi, kus põllumajandusmaad käsitlev andmestik puudub või kus põllumajandusmaa massiivina käsitlev maa-ala ei ole maatulundusmaa sihtotstarbega. Samuti ei kajasta kaart väiksemaid kui kahe hektari suuruseid põllumajandusmaa massiive. Kokkuvõtlikult tähendab see seda, et olemasoleva kaardi andmete kasutamisel tuleb arvestada asjaoluga, et see võib sisaldada vigu, ebatäpsusi või kohati vananenud andmeid. Nimetatud kaardi väljastab Põllumajandusuuringute Keskus (PMK) kahes andmeformaadis, Mapinfo *.TAB või ESRI *.SHP. Kaardiandmete saamiseks palume pöörduda PMK põllumajandusseire ja uuringute osakonna mullaseire ja uuringute büroo töötaja Tambet Kikase (tambet.kikas@pmk.agri.ee) poole. Palume nimetatud aadressil saadetavas e-kirjas märkida kindlasti soovitav andmeformaat. Soovitame massiivide ruumiandmete täpsustamiseks teha koostööd PMK-ga. Selguse ja üheselt mõistetavuse tagamiseks tuleks üldplaneeringus käsitleda põllumajandusmaid, eriti väärtuslikke põllumajandusmaid, põllumajandusmaa juhtotstarbega maa-aladena ja kavandada väärtusliku põllumajandusmaa kohta sellise ulatusega kaitse- ja kasutustingimused, mis kindlustaksid nende maade pikaajalise jätkusuutliku põllumajandusliku kasutamise võimaluse ja selle kaudu riigi toidujulgeoleku. Oleme veendunud, et kõigel sellel on lõppkokkuvõttes vaieldamatult oluline mõju kõrge viljakusega muldade pikaajalisele säilimisele ning selle kaudu kogu looduskeskkonnale ja meie kõigi tulevikule. 2. 2019. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud maaparandusseaduse § 53 kohaselt on Põllumajandusameti kooskõlastusel või loal võimalik juhtida väljaspool maaparandussüsteemi koondatud vett ehk lisavett maaparandussüsteemi. Kui üldplaneeringus elamu-, tootmis- ja tööstusalade kavandamisel kavandatakse sademevee juhtimist maaparandussüsteemi, palume sellekohane analüüs teha ka KSH koostamise raames. Kinnitame, et oleme jätkuvalt valmis tegema üldplaneeringute koostamisel igakülgset koostööd, saavutamaks parimad lahendused nii väärtusliku põllumajandusmaa kaitseks kui maal hea elu- ja ettevõtluskeskkonna, seal hulgas jätkusuutliku põllumajanduse tagamiseks.	
Riigimetsa Majandamise Keskus, 27.03.2019 nr 3-1.1/3151 RMK tänab võimaluse eest esitada ettepanekuid Põlva valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu juurde. Ühtlasi anname teada, et soovime olla kaasatud ka järgnevatel Põlva valla üldplaneeringu koostamise etappidel. Materjalid ja teated palume elektrooniliselt saata e-kirjaga aadressile polvamaa@rmk.ee . Samuti palume viidatud aadressile saata MapInfo formaadis üldplaneeringu kaardikihid. Metsaseaduse § 48 punkti 1 ja 2 alusel on RMK põhiülesanne Põlva valla territooriumil asuva Keskkonnaministeeriumi, Kaitseministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsetava riigimetsa majandamine. Riigimetsa majandamise eesmärk on tagada metsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine. Metsa majandamine on säästev, kui see tagab elustiku mitmekesisuse, metsa tootlikkuse, uuenemisvõime ja elujõulisuse ning ökoloogilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi vajadusi rahuldava mitmekülgse metsakasutuse võimaluse.	Üldplaneeringuga lahendatavad ülesanded on sätestatud PlanS § 75 lõikes 1, lahendavate ülesannete otsustamisel lähtutakse omavalitsuse üksuse ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärgist. Ettepanekud, mis puudutavad üldplaneeringu ja KSH koostamist võetakse teadmiseks ning neid kaalutakse üldplaneeringu ning KSH koostamise käigus. Üldplaneeringu kaardikihtide formaat ei ole veel teada, kõiki koostöö tegijaid ning kaasatuid isikuid koheldakse võrdselt. Vastavalt planeerimisseaduse § 10 peab planeerimisalase tegevuse korraldaja tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi,

<table>
<tr>
<td>RMK on seisukohal, et Põlva valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel peab olema arvestatud RMK põhiülesande täitmise võimalikkusega. Kõik riigi maale seatavad maakasutuse või metsade majandamise piirangud peavad olema neis dokumentides kajastatud ja põhjendatud.
Samuti palume üldplaneeringu seletuskirjas ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes esitada metsamaale kavandatavad mittemetsamajanduslikel eesmärkidel teostatavate tegevuste osas alternatiivide võrdlused, sealhulgas käsitledes ka metsamajanduslikku tegevust.
RMK, riigimetsa majandajana, teeb ettepaneku - täiendada keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet, sealhulgas sotsiaal-majanduslikku hinnangut, seatavate piirangute mõjude analüüsi peatükiga. Mõjude analüüs peab käsitlema üldplaneeringuga määratavate puhkevirgestusmaade, väärtuslike maastike, asula-ehitiste kaitseks õhusaaste-müra-tugeva tuule eest kaitseks, tuleohu vähendamiseks-leviku tõkestamiseks määratud metsade majandamist.
Üldplaneeringu dokumentides palume märkida RMK poolt majandatavate metsade osas, et lubatud on kõik raieliigid. Üksikasjalikud kavad puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike, asulaehitiste kaitseks õhusaaste-müra-tugeva tuule eest kaitseks, tuleohu vähendamiseks-leviku tõkestamiseks koostatakse koostöös kohaliku omavalitsusega. Selliste kavade koostamisel peame vajalikuks arvestada metsade olemit, kasvutingimusi, vanuselist jagunemist ja neile aladele planeeritavate täiendavate piirangutega metsade olemit ja koosseisu pikemas perspektiivis.</td>
<td>kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse.

LSK ja KSH VTK tabelisse 2 on täiendav kontaktaadress lisatud, muus osas LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.</td>
</tr>
<tr>
<td>Elering AS, 25.03.2019 nr 11-4/2019/224-2
Käesoleva kirjaga teatame, et Elering AS on Teie poolt saadetud informatsiooni läbi vaadanud ja on valmis igakülgselt aitama Põlva valla üldplaneeringu koostamisel.
Edastame Elering AS-le kuuluvate olemasolevate elektri- ja gaasitaristu objektide asukohad Põlva vallas, mida tuleb üldplaneeringu koostamisel arvesse võtta. Lisaks saadame olemasoleva taristu Shape failid (Lisa 1), mis võimaldavad taristu kanda maakonna vektorkaardile.
Olemasolevad elektripaigaldised Põlva vallas.
Elektriliinid Põlva vallas:
<table>
<tr><th>Liini tähis</th><th>Pinge, kV</th><th>Liini tüüp</th><th>Nimetus</th></tr>
<tr><td>L053</td><td>110</td><td>õhuliin</td><td>Põlva - Ruusa</td></tr>
<tr><td>L141</td><td>110</td><td>õhuliin</td><td>Kuuste - Põlva</td></tr>
<tr><td>L142</td><td>110</td><td>õhuliin</td><td>Võru - Põlva</td></tr>
<tr><td>L156</td><td>110</td><td>õhuliin</td><td>Kanepi - Võru</td></tr>
<tr><td>L358</td><td>330</td><td>õhuliin</td><td>Tartu - Pihkva</td></tr>
</table>
Alajaamad Põlva vallas:
<table>
<tr><th>Alajaama tähis</th><th>Alajaama nimi</th><th>Pinge, kV</th></tr>
<tr><td>A059</td><td>Põlva</td><td>110</td></tr>
</table>
Elering AS-i elektrivõrgu perspektiivsed muutused Põlva vallas</td>
<td>Esitatud info võetakse teadmiseks, üldise lähenemise järgi õigusaktidest tulenevaid tingimusi ja piiranguid (sh kaitsevööndite ulatus) ei dubleerita, küll võetakse need arvesse planeeringulahenduse väljatöötamise juures. Märgime, et Eleringile kuuluv 110 kV õhuliin L156 Kanepi-Võru ei läbi planeeritavat ala (Põlva valda).

LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.</td>
</tr>
</table>

Peale Eesti eraldamist Venemaa elektrisüsteemist ei saa enam kasutada Läti suunaliseks transiidiks 330 kV liini Tartu-Pihkva L358. Seega on 2030+ perspektiivis plaanis Eesti-Läti neljanda 330 kV ülekandeliini ehitus. Uue ühenduse rajamine on kavandatud suunal Tartu-Gulbene (joonisel 1). Täpsemalt on võimalik lugeda dokumendist „Põlva maakonnaplaneering 2030+“ lk 49.

Olemasolevad gaasipaigaldised Põlva vallas.

Gaasijaamad Põlva vallas:

Tähis	Nimetus	Tüüp
G060	Ahja LKS+HKS	Liinikraani- ja harukraanisõlm
KJ27	Lootvina KJ	Katoodjaam
G030	Põlva GJJ	Gaasijaotusjaam
G059	Põlva LKS+HKS	Liinikraani- ja harukraanisõlm
G014	Ahja GJJ	Gaasijaotusjaam
KJ59	Valgesoo KJ	Katoodjaam

Gaasitorustiku andmed:

Toruliini tähis	Toruliini nimetus	Torulõigu tähis	Torulõigu nimetus	DN
T6	Irboska - Tartu D55	T316	T316 Veriora LKS - Põlva LKS	DN500
T6	Irboska - Tartu D55	T320	T320 Põlva LKS - Ahja LKS	DN500
T6	Irboska - Tartu D55	T320H	T320H Põlva GJJ haru	DN150
T6	Irboska - Tartu D55	T325H	T325H Ahja GJJ haru	DN150
T6	Irboska - Tartu D55	T324	T324 Ahja LKS - Roiu LKS	DN500

Gaasitorustiku juurde kuuluvad sidekaablid:

Tähis	Nimetus
SK316	SK316 Veriora LKS - Põlva LKS sidekaabel
SK320H	SK320H Ahja LKS - Ahja GJJ haru sidekaabel
SK320	SK320 Põlva LKS - Ahja LKS sidekaabel
SK316H	SK316H Põlva LKS - Põlva GJJ haru sidekaabel
SK324	SK324 Ahja LKS - Roiu LKS sidekaabel

Elektrivõrgu kaitsevööndid, millega planeeringu koostamisel peab arvestama Elektriohutusest tulenevalt on piiratud tegutseda õhuliini kaitsevööndis. Kaitsevöönd on erinevaid elektripaigaldisi ümbritsev maa-ala, õhuruum või veekogu, kus ohutuse tagamiseks on kitsendatud selle ala kasutamisvõimalusi, kusjuures kaitsevööndi ulatus sõltub elektripaigaldise pingest. Õhuliini kaitsevöönd on maa-ala ja õhuruum, mida piiravad mõlemal pool piki liini telge paiknevad mõttelised vertikaaltasandid, ning mille ulatus mõlemal pool liini telge on: □ 35 kV (kaasa arvatud) kuni 110 kV nimipingega liinide korral 25 meetrit; □ 220 kV kuni 330 kV nimipingega liinide korral 40 meetrit. Maakaabelliini kaitsevöönd on piki kaablit kulgev ala, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablitest 1 meetri kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid. Gaasivõrgu kaitsevööndid, millega planeeringu koostamisel peab arvestama Ehitusseadustiku §76 (1) kohaselt on gaasipaigaldise kaitsevöönd seda ümbritsev maa-ala, kus kinnisasja kasutamist on piiratud gaasipaigaldise ohutuse ja kaitse tagamiseks. Kooskõlas Ehitusseadustiku §70 (2) ja (3) sätetega pole lubatud ülekandetorustiku kaitsevööndisse rajada ehitisi va. maagaasi ülekandevõrgu omaniku Elering AS-i poolt kooskõlastatud ehitised. Gaasitorustiku kaitsevööndi ulatus mõlemal pool gaasitorustikku vastavalt MKM määrusele 25.06.2015 nr 73 on: □ D-kategooria gaasipaigaldise nimiläbimõõduga <200 mm torustiku korral torustiku keskjoonest 3 meetrit; □ D-kategooria gaasipaigaldise nimiläbimõõduga ≥200 mm ja <500 mm torustiku korral torustiku keskjoonest 5 meetrit; □ D-kategooria gaasipaigaldise nimiläbimõõduga ≥500 mm torustiku korral torustiku keskjoonest 10 meetrit. Gaasitorustiku juurde kuuluva gaasipaigaldise (gaasijaotus-, gaasimõõte- ja gaasireguleerjaam) kaitsevööndi ulatus piirdeaiast, hoone seinast või nende puudumisel seadmest on D-kategooria gaasipaigaldise korral 10 meetrit. Kuna gaasivõrgul on ka sidekaablid (shape failides lisatud) ja gaasivõrk on ühendatud katoodjaamadega läbi maakaabelliinide, siis on oluline arvestada ka maakaabelliini kaitsevööndit. Maakaabelliini kaitsevöönd on piki kaablit kulgev ala, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablitest 1 meetri kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid.	
Keskkonnaamet 28.03.2019 nr 6-5/19/69-2 Küsite Keskkonnaameti ettepanekuid[1] Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ning keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse (edaspidi KSH) kohta. Keskkonnaamet esitab ettepanekud valdkondade kaupa: Looduskaitse .Seletuskirjas ja maakasutusplaanil ja/või piirangute/keskkonna/looduskaitse joonisel palume käsitleda üldplaneeringu alal paiknevaid kaitstavaid looduseobjekte[2], sh tuua välja üleeuroopalisse kaitsealade võrgustikku Natura 2000 kuuluvad linnu- ja loodusalad. Käsitleda tuleb ka kaitstavate liikide püsielupaikasid ja kasvukohti[3] arvestades, et I ja II kaitsekategooriasse kuuluva kaitstava liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud[4]. Üldplaneeringu seletuskirja palume lisada kaitstavate loodusobjektide keskkonnaregistri väljavõtte aja, kuna andmed võivad muutuda. Kaitstavate loodusobjektide osas tuleb arvestada kehtestatud kaitse-eeskirjadega ja neis seatud tingimustega (sh arvestada kaitse-eesmärkide ja väärtustega), seejuures soovitame seletuskirjas nimetada ka Vabariigi Valitsuse määruse, millega ala kaitsekord ja kaitse-eesmärk on	Üldplaneeringuga lahendatavad ülesanded on sätestatud PlanS § 75 lõikes 1, lahendavate ülesannete otsustamisel lähtutakse omavalitsuse üksuse ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärgist. Koostatavad joonised ei ole veel teada, aga kindlasti arvestatakse kaitstavate loodusobjektide ja neist tulenevate kitsendustega. Üldise lähenemise järgi õigusaktidest tulenevaid tingimusi ja avalikest registritest leitavaid andmeid ei dubleerita (st neid ei kajastata planeeringu kehtestatavate kihtidena ega esitata loeteluna planeeringu seletuskirjas), küll

kehtestatud, number ja vastuvõtmise kuupäev ning viited kaitsekorralduskavadele. Tuua välja kaitstavate loodusobjektide kattuvus puhke- ja virgestusaladega, külastustaristu ning arvestada projekteeritavate objektidega. Üldplaneeringu KSH-s tuleb läbi viia ka Natura hindamine (vähemalt Natura eelhindamine), arvestades lisaks otsestele mõjudele ka kaudseid ja kumuleeruvaid mõjusid. Sõltuvalt mõjuallikast ja/või planeeringu täpsusastmest on vajalik teostada eelhindamine või asjakohane hindamine. Hindamise üheks väljundiks võiks olla teadaolevate objektide-juhtude määratlemine, mille puhul edaspidistes etappides on vajalik Natura asjakohane hindamine. I ja II kaitsekategooriasse kuuluvate liikide käsitlemine . Kuna I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud, siis liikide käsitlemiseks on järgnevad võimalused: 1. koostada planeeringust kaks versiooni – avalik versioon ja ametkondlikuks kasutuseks mõeldud versioon (esimeses I ja II kaitsekategooria liikide leiukohti ja püsielupaiku planeeringujoonistel ei kujutata, teisel kujutatakse); 2. kujutada planeeringu avalikus versioonis I, II ja III kaitsekategooria liike ja püsielupaiku „tsenseeritult“ – näiteks ühe tingmärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik“, eraldamata kaitsekategooriaid. Probleemiks on siin ringikujulised I kaitsekategooriasse kuuluvate liikide püsielupaigad, mille alusel on võimalik saada teavet liigi pesapuu paiknemise kohta ning seeläbi otseselt ohustada liigi elu (elutingimusi). Eelistatum on teine variant, mille puhul näidatakse üldplaneeringu joonistel (sõltuvalt vajadusest ja planeeritavast alast) kõiki (nt tiheasustusaladel) või siis maakasutuse planeerimisel olulist tähtsust omavaid kaitstavate liikide leiukohti/püsielupaiku ühe tingmärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik“, kuid erandina ei kujutata I kaitsekategooria liigi ringikujulisi (liigi pesapuud ümbritsevaid) ehk püsielupaiku[5]. Vastav märkus peab olema ka planeeringu seletuskirjas ja legendis kajastatud. Juhul, kui üldplaneeringuga kavandatakse olulisi maakasutusmuutusi kaitstavate liikide leiukohtades, on soovitav planeeringu kitsenduste joonistel (juhul, kui sellise täpsusastmega vormistatakse, näiteks tiheasustusaladel) need alad ka vastavalt markeerida (nt alana, kus arendustegevustel tuleb arvestada liigikaitseliste tingimustega), teavitamaks et antud alade arendamisel on teatavad looduskaitselised kitsendused, mille sisuline pool selgub arenduse detailsetes etappides. Veekogude kaitsevööndid . Üldplaneeringus tuleb käsitleda kalda piiranguvööndi[6], ehituskeeluvööndi (edaspidi EKV)[7] ja veekaitsevööndi[8] ulatust, samuti EKV lähtejoone määramist. EKV lähtejoone määramisel tuleb arvesse võtta ka täiendavad kohapõhised asjakohased andmed. Veekogude ehituskeeluvööndite ulatuses on vajalik käsitleda ka asjakohaseid erandeid[9]: kaldaastangul[10], korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvööndis[11] metsamaal[12] ja tiheasustusalal[13]. Metsamaa erisust ei ole vajalik planeeringujoonistel graafiliselt kujutada seetõttu, et olukord on ajaliselt muutuv, kuid vajalik on lisada vastav märkus seletuskirja. Üldplaneeringu seletuskirjas ja joonistel määratleda üheselt olemasolevad, laiendatavad ja moodustatavad tiheasustusalad[14]. Üldplaneeringu mastaapi arvestades tuua välja olulisemad erisuste[15] alla kuuluvad objektid, nt tiheasustusalal olemasolev ehitusjoon, supelrannad, planeeritavad avalikult kasutatavad teed (sh kergliiklusteed), planeeritavad tehnovõrgud ja rajatised, sadamate, sildumis-ja randumiskohtade võrgustik ning juurdepääsud neile. EKV vähendamine ja suurendamine[16]: uue üldplaneeringu koostamisel kaotab senine sama territooriumi hõlmav üldplaneering kehtivuse, siis ei kehti ka sellele antud nõusolekud (kaasa arvatud planeeringus käsitletud EKV vähendamised). Kohalikud omavalitsused võivad viia uue üldplaneeringu koostamise raames läbi varasemate	võetakse need arvesse planeeringulahenduse väljatöötamise juures. Tegemist on alusandmete ehk taustainfoga, mis kajastatakse planeeringu esitluskuju(de)l kui see osutub planeeringulahenduse mõistmiseks vajalikuks. Konkreetsete õigusaktide viidete lisamist planeeringule tuleks vältida, sest õigusakti muutumisel toob see kaasa vajaduse üldplaneeringu muutmiseks. Veekogude kaitsevööndite seonduv võetakse teadmiseks. Maavarade kasutamisega seotud avaliku huvi, kogukondade arvamuse ning piirkonna arengut silmas pidades, kaalutakse Keskkonnaameti ettepanekuid maardlate osas üldplaneeringu koostamise käigus. Vastavalt planeerimisseaduse § 10 peab planeerimisalase tegevuse korraldaja tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse. Kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest ja olema kooskõlas riiklikke huve väljendava planeeringuga ning vajaduse korral teiste ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega. *LSK ja KSH VTK-d on täiendatud Natura hindamise ning põhja- ja pinnavee osas, lisatud on kliimamuutustega kaasnevate riskide hindamine, muus osas LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

üldplaneeringutega antud EKV vähendamise kaardistamise, millega kehtestuksid varasemate EKV vähendamiste nõusolekud ja need kanduksid uude planeeringusse. Seega tuleb EKV vähendamise kaardistamisel (joonisel) ning seletuskirjas või lisas kujutada/loetleda varasemad EKV vähendamised. Üldplaneeringu tööprotsessi ja/või kooskõlastamise käigus annab Keskkonnaamet seisukoha, kas varasemad EKV vähendamised jäävad kehtima ja nendega võib uue üldplaneeringu puhul arvestada (kui olud on muutunud, siis võib erandjuhul olla vajalik uus EKV vähendamise kaalumine). Juhul kui koostatava üldplaneeringu raames ei viida läbi EKV kaardistamist ja/või ei tooda välja veekogusid, kus eelmiste üldplaneeringutega on EKV-d vähendatud, siis automaatselt varasemad nõusolekud EKV vähendamiseks uude planeeringusse üle ei kandu. Kallasrada, selle sulgemine ja ümbersuunamine, sellele juurdepääsuvõimalused . Üldplaneeringu ülesanne on kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine[17] ning kallasraja sulgemine otsustatakse üldplaneeringuga[18]. Kliimamuutustega kohanemine, sh üleujutusalad ._Määratleda üleujutusohtlikud alad[19] ning seada üleujutusohuga aladele ehitustingimused. Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada kliimamuutuste ja üleujutusega. Palume üldplaneeringu koostamisel ja keskkonnamõju strateegilisel hindamisel arvestada haldusterritooriumil esineda võivate üleujutusohtudega ning kliimamuutustega kaasnevate võimalike riskidega (veetaseme tõusust ja sademete rohkusest tingitud üleujutuste võimendumine, tormide tugevnemine ja sagenemine, ranna- ja kaldaerosiooni kiirenemine, maalihete esinemine ning linnaliste asumite soojussaarte efekt) ja nende maandamise võimalustega. Soovitame tutvuda üleujutusega seotud riskide maandamiskava ja kliimamuutustega kohanemise arengukavaga[20]. Müra . Müra lähteseisukohtades tuleks lisaks müra normtasemete kategooriate määramisele ka tuvastada probleemsed piirkonnad, kus on võimalik, arvestades kavandatavaid arenguid, müra normtasemete ületamist. Samuti tuleks kontrollida, et kas kavandatavad maakasutuse juhtotstarbed on tekitatava müratasemete mõttes sobilikud? Välisõhk . Üldplaneeringu koostamisel tuleks lähtuda Eesti Keskkonnastrateegiast aastani 2030[21] milles on ühe probleemina välja toodud transpordist tulenev saaste. Lisaks tuleks üldplaneeringu koostamisel arvesse võtta, et tööstuspiirkonnad tuleks planeerida tiheasustusest piisavalt eemale, sest ennekõike sellest tulenev lõhna- või mürahäiring tekitab hiljem probleeme, mida lahendada on väga raske. Näiteks puidu- ja mööblitööstus (müra, lõhn), ka värvimisega tegelevad remonditöökojad (kemikaalide lõhn), linnu- ja loomakasvatused (lõhn), igasuguste vedelproduktide (kütuste, kütusekomponentide) laadimine ning hoiustamine (lõhn, müra) aga ka tahkekütusel katlamajad (nn toss või suits, lõhn, müra), karjäärid (tolm, müra) tekitavad probleeme, kui need on elanikele lähedal. Samas tuleks teha vahet saastavamal tööstusel/tootmisel/tegevusel (vt eelpool näiteid) ja vähemsaastavamal (nt erinev käsitöö, teatud väiksem toiduainetööstus), see ära defineerida ning kasutada vähemsaastavama tööstuse ala nn puhveralana. Jäätmed . Jäätmekäitlusobjektid tuleb planeerida selliselt, et need ei tekitaks keskkonnahäiringuid (müra, vibratsioon, tolm, ebameeldiv lõhn jms) ja negatiivset mõju elanikkonnale, vältides sellega hilisemaid probleeme. Üldplaneeringu koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekavaga 20142020 seatud eesmärke ja liitunud omavalitsuste jäätmekavadega seatud eesmärke. Lisaks tuleks kajastada Põlva valla territooriumil asuvaid suletud prügilaid ja nende keskkonnamõju.	

Maavarad .Üldplaneeringuga määrata maardlatega ja maavara kaevandamisega kaasnevad mõjud maakasutusele ning ehitiste ehitamisele. Lisaks tuleb käsitleda ala kaevandamisjärgset maakasutust. Olulised küsimused on nt järgnevad: Millised on mõjud ja millised kitsendused sellega kaasnevad? Millised tingimusi on otstarbekas seada üldplaneeringuga? Kuidas võiks kaevandamine aidata kaasa piirkonna arengule? Milline võiks olla maakasutus peale maavara ammendumist (nt lasketiir, tuulikupark, puhkeala, sõudekanal, mets)? Arvestades, et kaevandamislube andes määratakse loas ära kaevandatud maa korrastamise suund igale mäeeraldisele individuaalselt. Eelkõige lähtutakse senisest maakasutusest ning edasisest visioonist. Seega turbatootmisalad korrastatakse enamasti soodeks, liiva-ja kruusakarjäärid metsa-või rohumaadeks. Kaevandades allpool põhjaveetaset korrastatakse veekoguks. Enne kaevandamise lõppu antakse ettevõttele korrastamistingimused ja selle alusel tehakse korrastamisprojekt. Eestis on teatud piirkondades suur ehitusmaavarade nõudlus, mis survestab uute karjääride avamist, mis omakorda võib tekitada (tekitab) pingeid kogukondade ja arendajate vahel. Ühelt poolt tuleb kohalike kogukondade arvamust arvestada, kuid selge on ka see, et kusagilt peab ehitusmaavarasid kaevandama. Seega on vajalik leida võimalusi nende vastandlike huvide tasakaalustamiseks. Ühelt poolt tuleks planeerimisel konfliktide ennetamiseks vältida asustuse ja muude maa kasutusviiside, mida võiks kaevandamine häirida, kavandamist kasutuses aga ka veel avamata maardlate vahetusse lähedusse ning samuti potentsiaalsete maardlate lähedusse (nt asi on uuringu faasis). Samas peaks planeeringu koostamisel aga arvestama kindlasti sellega, et maavara on vajalik kaevandada ja kuskil peab seda tegema, et tagada varustuskindlus. Tegemist on teemaga, mis on aina rohkem päevakohane. Üldplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda sellest, et maardlatega ja potentsiaalsete maardlatega tuleb arvestada, ei saa võtta seisukohta, et kaevandamine ei ole lubatud. Samuti mitte kanda planeeringusse kohustus, et maavara kaevandamise loa taotluse menetlemisel tuleb teha keskkonnamõju hindamine. Tuleb analüüsida, missugused on konfliktsed alad. Vesi . Veevaldkonnas peaksid olema käsitletud hüdrogeoloogia, põhjavee kaitstus, veealade (veekogude) üldised kasutamis- ja ehitamistingimused, põhiliste tehnovõrkude trasside, joogiveeallikate (sh sanitaarkaitsealad), reoveepuhastite (sh kujade), maaparandussüsteemide asukoha määramine, veekogude ranna ja kalda ulatus ja ehituskeeluvöönd, kallasrajad, vajadusel maasoojus(puurkaevud). KSH-s peaks olema käsitletud põhjavesi, pinnavesi, sadevesi, üleujutuspiirkonnad, jääkreostus ja neile arendusest tulenev mõju, sh arvestades: 1. Põhjaveemaardlate kinnitatud põhjaveevarudega[22] 2. Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021 ja meetmeprogrammis olevaid suuniseid ja piiranguid. Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada veemajanduskavaga seatud eesmärke ja meetmeid. Kuna veekogud võivad läbida mitmeid omavalitsusi, siis võib ühes omavalitsuses kavandatu mõjutada terve veekogu seisundit, sh ka teises maakonnas. Seetõttu tuleb veekogu hea seisundi säilitamiseks või saavutamiseks teha koostööd ka teiste kohalike omavalitsustega, mida veekogu läbib. 3. Tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja kitsendustega. Olemasolevad reoveekogumisalad (Ahja, Kauksi, Lahe, Mooste, Peri, Põlva, Tilsi, Vastse-Kuuste), perspektiivis ühiskanalisatsiooniga kaetava alad ja seonduvad kitsendused. 4. Veehaarete asukohad ja seonduvad kitsendused. 5. Veekeskkonnast lähtuvalt on samuti oluline tuua planeeringus välja juba kitsendustega alad nagu nt kaitsmata põhjaveega ala, mis on inimtegevuse suhtes tundlikumad ning seetõttu vajavad suured tähelepanu.	

6. Arengu suunamisel tuleks arvestada üleujutusega seonduvaid riske ja üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavades sätestatuga.	
Lennuamet, 28.03.2019 4.6-8/19/959-2 Lennuamet palub Põlva valla hoonete kõrguspiirangu määramisel arvestada, et valla lõunaosa paikneb Ridali lennuvälja ja selle lähiümbruse piirangupindadega kaetud alal. Lennuvälja lähiümbruse piirangupindade ulatusega on võimalik tutvuda Maa-ameti geoportaali lennunduskaardi rakenduses.	Võetakse teadmiseks. *LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*
Rahandusministeerium, 29.03.2019 nr 14-11/1712-3 Tutvunud Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsusega ning lähtuvalt PlanS § 81 lõikest 2 märgime, et esitatud materjalid on asjakohased ja teeme järgmised ettepanekud: 1. Palume lisada üldplaneeringu koostöötegijate ning kaasatavate nimekirja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kelle vastutusvaldkonda puutuvaid küsimusi üldplaneeringu koostamisel käsitletakse (nt projekteerimistingimused, ehitusloa kohustusega seonduv, elamumajandus, energiatõhusus vm). 2. Palume arvestada üldplaneeringu koostamisel soovitustega ruumiliseks planeerimiseks kahaneva asustusega piirkondades ja Eesti väikeasulate uuringuga ning teiste veebilehel https://planeerimine.ee/ asuvate üldplaneeringu koostamist toetavate materjalidega. 3. Palume arvestada Põlva maakonnaplaneeringus toodud ruumilise arengu põhimõttega, mille järgi asustuse arengu suunamisel Põlvamaal lähtutakse olemasolevast asustusstruktuurist, st kasutatakse ära olemasolevaid taristuid ning tihendatakse olemasolevaid kompaktse ruumistruktuuriga asulaid, suunates arengud nende asulate keskusaladele. Põlvamaal on tegemist kahaneva rahvastikuga piirkonnaga, kus on otstarbekas eelkõige olemasolevate struktuuride ärakasutamine ja väärtustamine, seda nii elamuarenduses kui ettevõtluses. Edastame eelteabe lähiajal avatava üldplaneeringute uuringute ja analüüside toetusmeetme taotlusvooru „Üldplaneeringu koostamiseks vajalikud uuringud ja analüüsid“ kohta. Meetmes on olulised teemad näiteks rahvastikuprotsesside ja prognooside kohapõhine täpsustamine, asustuse arengut täpsustavad stsenaariumid ja keskuste võrgustik ning teenuste paiknemine, ruumimudelite koostamine linnalise asustusega aladele, liikuvus jm. Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuses nimetatud uuringutest ühe olulisema tegemiseks on võimalik esitada vastav taotlus 5.05.-5.08.2019. Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Põlva talitust kursis üldplaneeringu menetlusega, teavitada kõikidest avalikest aruteludest, edastada planeeringu koostamisega seotud teave Rahandusministeeriumi e-posti aadressile info@fin.ee ja regionaalhalduse osakonna Põlva talituse ruumilise planeerimise peaspetsialisti e-posti aadressile marika.saks@fin.ee. Lisaks juhime tähelepanu ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 5 lõike 1^1 järgsele üldplaneeringute ülevaatamise kohustusele. Ülevaate riigihalduse ministrile esitamise tähtaeg Põlva vallal kui haldusreformi käigus ühinenud kohalikul omavalitsusel oli PlanS § 92 lõike 1 järgi 01.01.2019. Põlva Vallavalitsus esitas üldplaneeringute ülevaatamise tulemused riigihalduse ministrile 06.07.2018 kirjaga. Samas on esitatus puudu ülevaade üldplaneeringu kehtivuse ajal kehtestatud detailplaneeringutest (sh need planeeringud, mis muudavad kehtivat üldplaneeringut ja need, mis on osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatud või on kavas kehtetuks	Punktid 2 ja 3 võetakse teadmiseks, Kuna maakonnaplaneering on oma olemuselt suuniseid andev dokument, kaalutakse üldplaneeringu protsessi käigus kõikide maakonnaplaneeringus toodud tingimuste rakendamise otstarbekust. Kirja viimases lõigus toodule on vastatud 22.04.2019 kirjaga nr 7-1/19-66-1. *LSK ja KSH VTK tabelisse 2 on lisatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, muus osas LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

tunnistada). Põlva Vallavalitsus lubas ülevaate täiendada 2018. aasta lõpuks. Palume teavet ülevaatest puuduva detailplaneeringute osa riigihalduse ministrile esitamise aja kohta.	
Metsatervenduse OÜ, 01.04.2019 nr 4-29/L Käesolevaga anname ka teada, et soovime olla kaasatud Põlva valla üldplaneeringu koostamisse vastavalt planeerimisseaduse paragrahvile 76, meie kontakt on kaja@eestimetsad.ee. Palume üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise protsessi puudutav info saata sellele aadressile. Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistustel jätkata tavapärase metsamajandamisega metsaseaduse alusel.	*LSK ja KSH VTK tabelisse 2 on Metsatervenduse OÜ lisatud.*
Kaitseministeerium, 03.04.2019 nr 12-1/18/1028 Põlva vallas asub mitu riigikaitselist ehitist, mis on loetletud allpool. Riigikaitselise ehitise ümbruses või seda mõjutada võivate ehitiste ehitamisele on kehtestatud piirangud ehitusseadustiku §-s 120. Sama paragrahvi lõike 4 alusel on kaitseminister kehtestanud 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitselise ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitselise ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ (https://www.riigiteataja.ee/akt/107042016009), mille § 3 lõige 4 sätestab, et riigikaitseliste ehitiste piiranguvöönd ja piiranguvööndi ulatus täpsustatakse üldplaneeringus või määratakse üldplaneeringus. Samuti on planeerimisseaduse §-s 75, et üldplaneeringuga määratakse riigikaitselise otstarbega maa-alad ja täpsustatakse maakonnaplaneeringus määratud riigikaitselise otstarbega maa-alade piirid. Palume Põlva valla üldplaneeringu koostamisel arvestada ja käsitleda järgmiseid riigikaitselisi teemasid ja üldtingimusi. 1. Palume käsitleda järgmist riigikaitselisi ehitisi koos ehitisele määratud piiranguvööndi ulatusega: • Kaitseliidu Põlva maleva staabi- ja tagalakeskus (katastritunnus 62001:006:0045 ja 62001:006:0341), mille piiranguvöönd on 300 m kinnistu välispiirist. • Kaitseliidu Põlva maleva staap (katastritunnus 62001:002:0247), mille piiranguvöönd on 300 m kinnistu välispiirist. • Palume ka käsitleda Uniküla lasketiiru piiranguvööndit, mis ulatub väiksel määral ka Põlva valla territooriumile. Uniküla lasketiiru (katastritunnus 18502:005:0028) piiranguvööndi ulatus on 2000 m kinnistu välispiirist. 2. Riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse kavandatavad ehitised võivad mõjutada riigikaitselise ehitise töövõimet. Üldplaneeringu koostamisel palume lähtuda põhimõttest, et lasketiiru piiranguvööndisse ei ole võimaliku müra leviku tõttu soovitatav rajada uusi müratundlikke ehitisi (nt elamuid, puhkeotstarbelisi hooneid jms) või määrata müratundlike ehitiste rajamist soodustavat maakasutuse juhtotstarvet. 3. Riigikaitseliste ehitiste üldised tingimused. Riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse kavandatavad ehitised ning kogu valda kavandatavad kõrged ehitised, tuulikud ja tuulepargid võivad mõjutada riigikaitselise ehitise töövõimet. Avalduda võiva negatiivse mõju ärahoidmiseks on oluline üldplaneeringus kajastada riigikaitselise ehitise piiranguvööndit nii planeeringu seletuskirjas kui ka kaardil. Seletuskirja palume lisada, et Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada kõik riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse jäävad ja ulatuvad planeeringud ning projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitamise teatis. Juhindudes seadustest tuleb Kaitseministeeriumiga kooskõlastada ka kõigi kõrgete ehitiste, tuulikute ja tuuleparkide	Võetakse teadmiseks. Üldise lähenemise järgi õigusaktidest tulenevaid tingimusi ja avalikest registritest leitavaid andmeid ei dubleerita, küll võetakse need arvesse planeeringulahenduse väljatöötamise juures. Ettepanekut, käsitleda metsa kasutamist riigikaitselise väljaõppe korraldamiseks, kaalutakse ÜP koostamise käigus. *LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

planeeringud, projektid, projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitamise teatis. Seejuures on koostööd Kaitseministeeriumiga soovitatav alustada võimalikult varases etapis. 4. Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad metsaseaduse § 36 alusel metsaalasid riigikaitselise väljaõppe korraldamiseks. Väljaõppe ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega. Suurendamaks inimeste teadlikkust riigikaitselise tegevuse erinevatest vormidest ja mõjudest palume üldplaneeringu seletuskirjas käsitleda ka metsa kasutamist riigikaitselise väljaõppe korraldamiseks. Arvestades eeltoodut palume riigikaitselisi ehitisi, nende piiranguvööndeid ja riigikaitseliste ehitiste üldtingimusi käsitleda nii üldplaneeringu seletuskirjas kui ka asjakohasel juhul planeeringu kaardil. Kaitseministeerium on teie soovi korral valmis edastama riigikaitselise ehitise kaardikihid teile sobilikus vormingus. Samuti oleme valmis teiega kohtuma, et riigikaitseliste ehitiste tingimusi selgitada.	
Tarbijakaitse ja Tehnilise järelevalve Amet, 04.04.2019 e-kiri Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) on tutvunud Teie 07.03.2019 kirjaga nr 7-1/19-47-1 „Ettepanekute küsimine Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamiskavatsuse kohta“ ning kirjas manuses toodud dokumentidega. Käesoleval hetkel ettepanekud puuduvad. Palume Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit ka edaspidi Põlva valla territooriumi üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluses kaasata kui asjaomast asutust. Kontaktiks menetluses on info@ttja.ee	*LSK ja KSH VTK tabelis 2 on ameti nimetus ja kontaktandmed parandatud.*
Maanteeamet, 04.04.2019 nr 15-2/18/45149-5 Võttes aluseks planeerimisseaduse (PlanS), ehitusseadustiku (EhS) ja Maanteeameti põhimääruse (PM), esitab Maanteeamet Põlva valla üldplaneeringu (edaspidi planeering) lähteseisukohtadele ettepanekud ning hinnangu KSH väljatöötamise kavatsuse asjakohasuse ja piisavuse kohta. 1. Teedevõrgustiku, sealhulgas riigiteede ja kohalike teede üldise asukoha määramine: 1.1. Integreerida planeeringusse maakonnaplaneeringuga kavandatud teedevõrgustik - so riigiteede perspektiivsed trassid sh ristumiskohad, kogujateed jms. 1.2. Analüüsida kohaliku teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel ning määrata perspektiivsete kohalike teede (sealhulgas jalgratta- ja jalgteede) üldised asukohad. 1.3. Määrata olemasolevate ja kavandatud teede funktsioonid: näiteks kohalik tee, avaliku kasutusega eratee. 2. Riigiteest tekkivate kitsenduste määramine, sealhulgas tänava kaitsevööndi laiendamine, riigitee kaitsevööndi vähendamine: 2.1. Riigitee kaitsevööndi laiuse käsitlemisel lähtuda EhS § 71 lõikest 2 ja tänava puhul sama paragrahvi lõikest 3. 2.2. Põlva linna ning Ahja, Mooste ja Vastse-Kuuste alevikke läbivad riigiteed on EhS § 92 lg 3 mõistes tänavad. EhS § 71 lg 3 alusel oleme hinnanud nimetatud asulaid läbivate riigiteede kaitsevööndite ulatust. Välja kujunemata hoonestusjoone, linnalise liikluskeskkonna puudumise tõttu ja tee funktsioonist lähtuvalt, teeme ettepaneku määrata alljärgnevatel riigiteedel kaitsevööndi laiuseks 30 m äärmis sõiduraja välimisest servast: 2.2.1. riigitee nr 45 Tartu – Räpina – Värska km 33,13-34,18; 2.2.2. riigitee nr 61 Põlva – Reola km 14,8-15,7;	Üldplaneeringuga lahendatavad ülesanded on sätestatud PlanS § 75 lõikes 1, lahendavate ülesannete otsustamisel lähtutakse omavalitsuse üksuse ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärgist. Kuna maakonnaplaneering on oma olemuselt suuniseid andev dokument, kaalutakse üldplaneeringu protsessi käigus kõikide maakonnaplaneeringus toodud tingimuste rakendamise otstarbekust. Ettepanekuga 1.2. arvestatakse üldplaneeringu lahenduse väljatöötamise käigus, ettepanekut 2.2. kaalutakse üldplaneeringu koostamise käigus. Põlva valla üldplaneeringus 2030+ (kehtestatud detsembris 2018) on riigitee nr 18107 Põlva – Lutsu km 0,0-0,90 ja riigitee nr 87 Põlva ringtee km 0,0-6,040 kaitsevööndit suurendatud 30-le meetrile. Punktis 3 toodud tingimusi ja punktis 4 toodut kaalutakse üldplaneeringu koostamise juures. Kooskõlastamisel lähtutakse

2.2.3. riigitee nr 87 Põlva ringtee km 2,35-3,90; 2.2.4. riigitee nr 18184 Ahja – Rasina km 0,0-0,84; 2.2.5. riigitee nr 18180 Ahja – Vastse-Kuuste km 0,48-0,98; 2.2.6. riigitee nr 18284 Ahja – Võnnu km 0,0-0,38; 2.2.7. riigitee nr 22285 Lääniste – Vanamõisa km 6,45-7,076; 2.2.8. riigitee nr 18162 Himmaste – Rasina km 10,8-11,09; 2.2.9. riigitee nr 18128 Mooste – Viisli km 0,0-0,34; 2.2.10. riigitee nr 18180 Ahja – Vastse-Kuuste km 9,19-11,182; 2.2.11. riigitee nr 18107 Põlva – Lutsu km 0,0-0,92. 2.3. Juhul kui olemasolev hoonestusjoon jätkub väljaspool linna ja alevikke, kaalub Maanteeamet kohaliku omavalitsuse põhjenduste alusel EhS § 71 lõikest 2 tuleneva kaitsevööndi laiuse vähendamist. 2.4. Peale planeeringu kehtestamist tuleb kaitsevööndi laiuseid kajastav joonis esitada Maanteeametile GIS või CAD formaadis. Esmaseks ülevaatamiseks esitada joonis juba kooskõlastamise etapis. 3. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste määramine: 3.1. Määrata tingimus, et riigitee kaitsevööndisse üldjuhul hooneid ei kavandata. Juhul, kui hoonete kavandamine on põhjendatud väljakujunenud hoonestusjoonega, määrata tingimus, et arendaja peab arvestama liiklusest tulenevate häiringute (müra, saaste, vibratsioon) kahjuliku mõjuga. Normidele vastavuse tagamine, leevendavate meetmete kasutusele võtmine ja finantseerimine on arendaja kohustus. 3.2. Soovitame müratundlikke alasid/objekte riigiteede mõjupiirkonda mitte planeerida. 3.3. Juurdepääsu tagamiseks riigiteele, määrata tingimus mitut kinnistut teenindava eratee avalikult kasutatavaks määramiseks, vajadusel transpordimaa kavandamiseks ja vastavalt EhS-le teeregistrisse kandmiseks. 3.4. Juurdepääsu tagamiseks riigiteele määrata tingimus, et kinnistute maakorralduslikul jagamisel tuleb juurdepääs tagada seni kinnistut teenindanud juurdepääsu kaudu ühiselt ning uutel moodustatavatel katastriüksustel puudub õigus igaühel eraldi juurdepääsu saamiseks riigiteelt. 3.5. Määrata tingimus, et riigiteega külgneva ehitustegevuse kavandamisel detailplaneeringu koostamise kohustuseta alal, tuleb reeglina kasutada juurdepääsuks kohalikke teid ja olemasolevaid ristumisi riigiteega. 3.6. Terviklike ruumilahenduste saavutamiseks riigiteedelt juurdepääsude kavandamisel selgitada välja avalik huvi, määrata kohustus detailplaneeringu koostamiseks juhul kui arendusalale puudub olemasolev juurdepääs ja / või on vajalik juurdepääsude tagamine / säilitamine avalikult kasutatavalt teelt ala lähinaabritele. 3.7. Jalgratta- ja jalgteed tuleb üldjuhul kavandada väljapoole riigitee transpordimaad. Juhul kui üldplaneering ei täpsusta ruumivõimalusi kergliiklustee rajamiseks eramaadel, määrata tingimus, et projekteerimistingimused kergliiklustee rajamiseks antakse läbi avatud menetluse. 3.8. Määrata tingimus, et põhjendatud juhul tuleb suurendada kaevandatavatele aladele juurdepääsuteede, kaasa arvatud riigiteede, kandevõimet või viia neid muul moel liikluskoormusega vastavusse. 3.9. Määrata rajatise asukoha kooskõlastamise vajadus riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus (tuulikute puhul lisada labade pikkus) on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast.	õigusaktide nõuetest ning kõiki kooskõlastajaid koheldakse võrdselt. Vastavalt planeerimisseaduse § 10 peab planeerimisalase tegevuse korraldaja tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse. Kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest ja olema kooskõlas riiklikke huve väljendava planeeringuga ning vajaduse korral teiste ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega. *LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

3.10. Riigiteedele määrata 20 m laiune tehnoloogiline vöönd äärmise sõiduraja välimisest servast tee ohutuse tagamiseks, perspektiivseks teede õgvendusteks ja laiendusteks, koguja- ja kergliiklusteede välja ehitamiseks, avalikes huvides vajalike tehnovõrkude- ja rajatiste paigutamiseks ning teede püsivust tagava veerežiimi parandamiseks. Kuni 10 m teekaitsevööndi puhul lugeda tehnoloogilise vööndi laiuseks kuni 10 m. Tehnoloogilises vööndis tuleb ehitustegevuse planeerimisel tee ohutuse tagamiseks kaasata Maanteeamet. 3.11. Uute arendus- ja elamualade kavandamisel analüüsida olemasoleva teedevõrgu võimekust ja vastavust. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et Maanteeamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust. Tingimuste määramisel tagada ühistranspordiga ligipääsetavus. 3.12. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et riigitee kui rajatise püsivuse ja toimimise tagamiseks üldjuhul ei juhita arendusalade sademevett riigitee kraavidesse. 3.13. Tehnovõrkude kavandamist riigitee transpordimaale tuleb vältida kuna transpordimaa on vajalik eelkõige tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste paigutamiseks. 3.14. Planeeringus tuleb soodustada ühissõidukite eeliskasutamist, vähendades sellega transpordi negatiivset mõju keskkonnale ja sellest põhjustatud tervisekahjustusi. 4. Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine: 4.1. Lähtuda riigitee funktsioonist teenindada eelkõige läbivat liiklust ja arvestada et, kohalikku liiklust teenindab eelkõige kohalik tee. Planeeringulahendusega vältida kohaliku liikluse suunamist transiitliiklusega teele. 4.2. Arendusalade juurdepääsud lahendada läbi kogujateede, mis on ühendatud riigiteega ühise ristumiskoha kaudu. Määrata perspektiivse ja olemasoleva suletava juurdepääsu asukoht avalikult kasutatavale teele. 4.3. Pendelliikluse vältimiseks on soovitav kavandada piirkonna liiklussagedust suurendavad arendused keskustesse. 4.4. Vältida planeeringulahedust, mis tingib vajaduse hajaasustusega piirkonnas riigitee pidevaks ületamiseks. 4.5. Põhimaanteedele uusi samatasandilisi ristumiskohti mitte kavandada. Kohalike teede liitumine põhimaanteedega toimub ainult üldplaneeringuga kavandatud eritasandiliste ristumiskohtade (sõlmede) kaudu. Arvestada, et olemasolevad üksikute kinnistute ristumiskohad säilivad senise maakasutuse tarbeks ega jää pikas perspektiivis kasutusele. 4.6. Liiklejate ohutuse tagamiseks ja riigitee korrakohaseks kasutamiseks ei ole parkimine riigiteel lubatud. Arendusalade, sh avaliku kasutusega alade, planeerimisel (puhkealad, supluskohad jm) kavandada lahendus, kus parkimine toimub väljaspool riigiteed ja alaga samal teepoolel. Palume planeeringus kasutada riikliku teeregistri põhiseid teede nimetusi ja numbreid (vt link allpool). Planeering kooskõlastada Maanteeametiga. Kooskõlastamisel palume esitada meie kirjale vastava ülesehitusega ülevaade (näiteks tabelina) Maanteeameti ettepanekute arvestamise kohta planeeringulahenduse väljatöötamisel. Oleme valmis koostööks planeeringu koostamisel ning vajadusel selgitama ja täpsustama käesoleva kirjaga esitatud ettepanekuid.	
Muinsuskaitseamet, 07.04.2019, nr 1.1-7/787-1 Kultuuripärandi käsitlemisel tuleks lähtuda 2018. aastal Rahandusministeeriumi koostatud juhise „Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks“ peatükist 4.7. „Kultuurpärandiga arvestamine„	Üldplaneeringuga lahendatavad ülesanded on sätestatud PlanS § 75 lõikes 1, lahendavate ülesannete otsustamisel lähtutakse omavalitsuse üksuse

Põlva valla üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada riikliku kaitse all olevate kultuurimälestiste ja nende kaitsevööndite ga. Põlva vallas on riikliku kaitse all 393 kultuuri-, sh 330 kinnismälestist. Mälestiste nimekiri on kättesaadav Kultuurimälestiste riiklikus registris (register.muinas.ee), millel on olemas ristkasutus Maa-ameti põhikaardiga – mälestiste ja nende kaitsevööndite täpne paiknemine on näha Maa-ameti põhikaardi kultuuriväärtuste kaardikihil. Mälestisel ja mälestise kaitsevööndis kehtivad muinsuskaitseseadusest (§-d 24, 25) tulenevad kitsendused. Mälestiste piiride kohta tekkivate küsimuste korral palume ühendust võtta Muinsuskaitseameti kartograafianõunikuga (Kalle.Lange@muinsuskaitseamet.ee). Mälestised näitavad piirkonna ning kultuurmaastiku ajaloolist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega. Mälestiste kasutuses hoidmine ja kasutuseta mälestistele uue funktsiooni leidmine peaks olema valla üldplaneeringus käsitletav teema. Korrastatud ja hoitud kultuuriväärtused loovad parema ja atraktiivsema elukeskkonna, mis aitab kaasa elukvaliteedi tõusule, loob töökohti, elavdab majandust ja kasvatab piirkonna konkurentsivõimet. Kultuuripärand ei ole üksnes muinsuskaitseseaduse alusel kultuurimälestiseks tunnistatud objektid ja alad, vaid kultuuriväärtuslik keskkond laiemalt. Üldplaneeringus saab tähistada ka väärtuslikud maastikud, kasutades muuhulgas ära ka juba olemasolevaid Põlva valla alal asuvate väärtuslike maastike hoolduskavade andmeid. Samuti on üldplaneeringu ülesandeks vastavalt planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 16 miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine. Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramisel võiks võtta aluseks varasemad uuringud endise Põlva maakonna kohta, samuti Muinsuskaitseameti poolt viimastel aastatel tellitud valdkondade inventeerimised ja analüüsid. Kõik need on saadaval Muinsuskaitseameti arhiivis Tallinnas (Pikk 2) ning enamik neist ka digitaalselt Muinsuskaitseameti kodulehel ja registrites: Maaehituspärand, Matmispaikade register, Muistised ja pärimuspaigad, Militaarpärand, 20. sajandi väärtuslik arhitektuur. Soovitav on läbi viia täiendavaid inventeerimisi, info kogumist kohaajaloolastelt jms. Muinsuskaitseamet juhib tähelepanu järgmistele analüüsimist vajavatele teemadele ja vajadusele hinnata planeeringu elluviimisega kaasneda võivaid mõjusid: – erinevate ajaperioodide kultuurpärandi kihistused ja nende väärtus. Väärtust võiks omistada ajaloosündmustega või kohapeal tuntud muistenditega seotud paikadele, kultuuritegelaste elu ja tegevusega seotud paikadele, kohalikele inimeste eneseteadvustamise ja samastumise kohtadele. Näiteks on Lõuna-Eestile omased pika ajaloo ja elava kultuuritraditsiooniga ristipuud ja -metsad, mis on kujunenud paljude inimpõlvede rituaalse maastikukasutuse tulemusena. Ristipuude ja -metsade asukoha kohta saab infot Maa-ameti geoportaalist, kusjuures Põlvamaa kümmekonna paremini ja terviklikumalt säilinud ristimetsa osas on Muinsuskaitseamet algatanud nende mälestiseks tunnistamise menetluse (menetluses olevate objektide kohta saab täpsemat infot Muinsuskaitseameti arheoloogianõunik Martti Veldilt, martti.veldi@muinsuskaitseamet.ee); – võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad. Piirkondi, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on eriti suur, tuleb arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, rauasulatuskohti jms). Põlva	ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärgist. Esitatud info võetakse teadmiseks, üldise lähenemise järgi õigusaktidest tulenevaid tingimusi ja piiranguid ei dubleerita, küll võetakse need arvesse planeeringulahenduse väljatöötamise juures. Esitatud ettepanekuid kaalutakse üldplaneeringu koostamise käigus. Vastavalt planeerimisseaduse § 10 peab planeerimisalase tegevuse korraldaja tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse. Kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest ja olema kooskõlas riiklikke huve väljendava planeeringuga ning vajaduse korral teiste ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega. *LSK ja KSH VTK täiendati Muinsuskaitseametiga tehtava koostöö osas, muus osas LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

vallas on lisaks 217 arheoloogiamälestisele arheoloogia arhiivides veel teateid u 280 objekti või asukoha kohta, mis ei ole riikliku kaitse all, kuid on Muinsuskaitseametile teada. Tuginedes muuhulgas Rahandusministeeriumi poolt koostatud nõuannetele üldplaneeringu koostamisel (ptk 4.7.1) ja 1. maist 2019 kehtima hakkava Muinsuskaitseseaduse § 31 lõikele 3, tuleb üldplaneeringu keskkonnamõju hindamisse kaasata arheoloog. Kuna Põlva vald on arheoloogiarikas piirkond, palub Muinsuskaitseamet teada anda ka muudest keskkonnamõjude hindamiste algatamisest või algatamata jätmisest ka neil juhtudel, kui alal ei ole riikliku kaitse all olevat kultuurimälestist. Selline tegutsemine annab meile võimaluse meie valduses olevatest andmetest kontrollida, kas alale jääb arheoloogiaobjekte, mis on teada, kuid ei ole riikliku kaitse all. Tegemist on ettevaatusprintsiibiga, et ühest küljest vältida ohtu juba teada olevate arheoloogiliste objektide säilimisele ja teiselt poolt hoida ära ehitustööde peatamist, mis enamasti toob kaasa nii omanikule kui ka tööde teostajatele probleeme varem kavandatud ajalises kui ka rahalises ressursis püsimises. – olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad. Väärtuskriteeriumiteks võivad olla nii tüüpilisus kui erilisus. Et määrata küladesse ehitamise ja maakasutamise tingimused, soovitame analüüsida külade väljakujunenud struktuuri ja pidada oluliseks nende säilitamist. Oluliseks tuleb pidada väärtusliku miljööga külade krundi suurusi, hoonestuse ja kujundamise elemente, hoonestusstruktuuri ja maakasutust. Uut hoonestust ja maakasutust tuleb sobitada vanaga olemasolevaid väärtusi rikkumata. Väärtuslikud on piirkonnad, kus on algupäraselt säilinud taluarhitektuuri, on jälgitav ajalooline asustusstruktuur ja teedevõrk, traditsiooniline maakasutus; – ajalooliselt väärtuslikud objektid, sh hooned, monumendid, sillad, teed, tähised jne ning nende säilimiseks vajalike tingimuste seadmine; – maastikupilt, sh vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridoride määratlemine; – väärtuslike maastike piiride täpsustamine. Keskkonna kultuuristamisel varasemate põlvkondade töö väärtustamine. Ajaloolise väärtusega on maastikumuster, kus võib leida muinas-, mõisa-, talu- ja kolhoosiaegseid maastikke. Väärtuslikud on maastikud, kus on kiviaiad, vared, lahtised madalad kraavid, alleed, veskite paisud, veskijärved jm kultuurilist eripära väljendavad objektid. Täiendavate küsimuste korral palume pöörduda Muinsuskaitseameti Põlvamaa nõuniku poole.	
Räpina Vallavolikogu 24.04.2019 otsus nr 1-3/21 1. Räpina vallal puuduvad konkreetsed ja detailsed ettepanekud Põlva valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta. 2. Üldplaneeringu koostamise raames ilmnevate vajalike uuringute teostamisel oleme huvitatud igakülgsest koostööst.	Võetakse teadmiseks. *LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 13.03.2019 nr 17-7/2019/2142 Pöördume Teie poole seoses kohalike omavalitsuste üldplaneeringute koostamisega ja seal taastuvenergia tootmiseks vajalike alade leidmisega. Soovime rõhutada kohalike omavalitsuste rolli olulisust taastuvenergia arendamisel saavutamaks ühiseid riiklike eesmärke ja kinnitame, et oleme valmis igakülgseks koostööks selles valdkonnas. Vabariigi Valitsus kinnitas 2017. aasta sügisel uue riikliku energiamajanduse arengukava aastani 2030 (ENMAK 2030+), milles on seatud eesmärgiks suurendada taastuvenergia osakaalu aastaks 2030 50%-ni energia lõpptarbimisest. Hetkel on selleks osakaaluks umbes 29%. Sama arengukava seab ka alameesmärgi taastuvatest	Ettepanekut energia tootmiseks vajalike alade kavandamiseks, kaalutakse üldplaneeringu koostamise käigus. *LSK ja KSH VTK täiendamise vajadus puudub.*

allikatest toodetavale elektrienergia osakaalule – 30% lõpptarbimisest aastaks 2030. Hetkel on selleks osakaaluks umbes 17%. Lisaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) koostöös Keskkonnaministeeriumiga koostamas riikliku energia- ja kliimakava aastani 2030, millega võtame riigina kohustuse, et aastaks 2030 on taastuvenergia osakaal lõpptarbimisest vähemalt 42%. Eesti peamised taastuvenergia allikad on biomass ja tuul, kuid ka päikeseenergia. Nii tuulest kui päikesest energia tootmine, mida seni on toetatud erinevate toetusskeemide abil, on peagi muutumas konkurentsivõimeliseks ka ilma riigi toetusteta. Seega on see järjest perspektiivikam tegevussuund ka kohalikele ettevõtjatele, pakkudes tulevikus stabiilset sissetulekut sõltumata riigi toetusmeetmetest. Ülaltoodust lähtuvalt soovitame üldplaneeringu koostamisel kaaluda võimalusi energia tootmiseks vajalike alade kavandamiseks. Eesti oludes tähendab see eelkõige peaasjalikult tuule- ja päikeseenergia arendamiseks sobilike maa-alade planeerimist. Arvestades Eesti tuuleressurssi, on parimad tuuleenergia tootmise alad Lääne-Eesti rannikul ja saartel ning Läänemeres. Lisaks soodustab selles piirkonnas taastuvenergia arendamist ka Harku-Lihula-Sindi-Riia uue kõrgepingeliini rajamine 2021. aastaks. Samas on heade tuuleoludega alasid ka muudes Eesti piirkondades. Nii rahvusvahelised allikad kui ka Eesti 2030+ üleriigiline planeering soovitavad taastuvenergia elektrijaamade rajamiseks kasutada alasid, mis on juba kas põllumajanduse, tööstuse või energiatootmise tõttu kasutuses olnud ning kus on olemas hea elektri- ja teedetaristu. Eestis asuvad sellised alad peaasjalikult Kirde-Eestis, mis on samas aga riigikaitse seisukohalt väga tundlik piirkond, muutes tuuleparkide arendamise keeruliseks. Kaitseministeeriumi piirangud mõjutavad teatud määral ka suurt osa ülejäänud Eestist. Kui siia juurde arvestada ka muud piirangud (looduskaitselised jms), siis riigina oleme täna olukorras, kus arendajatel pole hetkel ühtegi ehitusvalmidusega tuuleenergia projekti. Kinnitame, et ministeeriumid jätkavad omaltpoolt nimetatud piirangutele leevenduste otsimisega ning loodetavasti jõutakse koostöös kohalike omavalitsuste lahendusteni, mis võimaldavad Eestil toota taastuvenergiat nii, et sellega ei väheneks riigi kaitsevõime või ei kahjustuks looduskaitseliselt väärtuslikud alad. Seepärast palume üldplaneeringute koostamisel tuuleenergeetika alade kavandamisel võtta aluseks järgnevad põhimõtted: 1. KOV üldplaneeringute koostamisel planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 3-4 kohast ülesannet lahendades arvestada vajadusega leida tuuleenergia tootmiseks vajalikke alasid. Seejuures soovitab MKM lähtuda vähemalt järgmistest kriteeriumitest: □ elamute ja ühiskondlike hoonete ning elektrituulikute vahekaugus mitte rohkem kui 1000m, v.a tiheasustusalad (linnad, alevid) 2000m. Maaomaniku nõusolekul võib elektrituulikuid paigutada maaomaniku elamule lähemale kui 1000 m juhul, kui on tagatud nõuetele vastav müra normtase; □ puhke- ja virgestusalad tuuleparkidest puhvriga – 1000m; □ Elektrituulikute ja tuuleparkide kavandamisel arvestada, et elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele (sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest) paikneda lähemal kui 1,5x(H+D) (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori e. tiiviku diameeter). Kavandatud uute riigiteede (Via Baltica, Suure väina püsiühendus jne) puhul tuleb vähimat kaugust arvestada planeeringuga määratud trassikoridori servast. Väikese	

kasutusega (alla 100 auto/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikuid teele lähemale, kuid mitte lähemale kui tuuliku kogukõrgus (H + 0,5D). Tulenevalt üldplaneeringu pikaajalisest kehtivusest on soovitatav kindla vahemaa määratlemise asemel planeeringu koostamisel kasutada väljapakutud valemit. Näide: 200m mastikõrguse ja 70m labadega (rootori diameeter 140m) elektrituuliku korral oleks vahekaugus avalikust teest 1,5 x (200+140) = 1,5 x 340 = 510m. □ veekogud - puhverala ulatus võrdsustada veekogu ehituskeeluvööndiga. □ kalmistud - puhverala ulatus 500 m. 2. Soovitame soodustada üksiktuulikute rajamist ettevõtlusaladel ning määrata antud piirkonnad sobivaks tuuleenergia alaks. Alates 2018. aastast saavad kohalikud tööstused ja ettevõtted rajada energiatootmise juurest 6 km raadiuses enda elektritarbimise katmiseks otseliini, mis annab võimaluse kokku hoida võrgutasude pealt. See võib olla oluline sisend kohaliku ettevõtluse konkurentsivõime suurendamiseks ning soodustada ka regionaalse energiatootmise arenemist. 3. Teha koostööd Kaitseministeeriumi ja Siseministeeriumiga selgitamaks välja alad kohaliku omavalitsuse piires, kus tuulikute ja riigikaitseliste ehitiste vaheline kontakt on eelduslikult minimaalne. Et ministeeriumite vastav teave ei ole avalik, siis soovitame koostöö formaadiks lisaks kirjavahetusele ka kohtumisi. Kinnitame valmisolekut seda koostööd omaltpoolt vahendada. 4. Kaaluda võimalusi planeerida tuulikute rajamist ka rohelise võrgustiku aladele ja väärtuslikele maastikele. Elektrituulikute rajamine rohelise võrgustiku alale ei tohi oluliselt kahjustada rohelise võrgustiku toimimist ja sidusust. Üldplaneeringu koostamise käigus tuleb elektrituulikute rajamisega kaasnevat mõju rohelise võrgustiku alale ja väärtuslikele maastikele hinnata. Seejuures palume lähtuda Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneeringu sellekohaste soovitustega. 5. Pärnu, Saare, Lääne ja Hiiu maakonnas üldplaneeringute koostamisel analüüsida, kas tuuleenergeetika teemaplaneeringute koostamisel tuuleenergia tootmiseks sobilike alade valikuks kasutatud kriteeriumid on ka hetkel asjakohased, põhjendatud, motiveeritud ja vajalikud ning proovida leida täiendavalt uusi sobilikke alasid tuuleenergiale vastavalt punktis 1 toodud kriteeriumitele. Täna kehtivatesse Pärnu, Saare, Lääne ja Hiiu maakonnaplaneeringutesse on sisse kantud tuuleenergeetika maakonna teemaplaneeringud, kus majanduslikult tasuvaid (ehk reaalselt kasutatavaid) tuuleenergia alasid on väga piiratult. Lisaks võtsid mitmed tollased kohalikud omavalitused kohaliku vallavalitsuse või volikogu tasandil vastu otsuse, et teemaplaneeringuga ei määrata elektrituulikute arendusalasid valla territooriumile. Senine kogemus on näidanud, et kohalikud omavalitsused, kus täna juba eksisteerivad tuulepargid, teevad energiatootjatega aktiivset koostööd, mis enamasti väljendub ka tuuleenergia tootja rahalises panustamises kogukonna arengusse ja kohaliku taristu väljaehitamises. Seega pole tuulepargi kohaliku omavalitsuse territooriumile lubamine koorem, vaid pigem kohaliku elu edendamise võimalus. Taolise koostöö soodustamiseks ja edasiarendamiseks on MKM ja Rahandusministeerium asunud välja selgitama regulatsioonide muutmise vajadust, eesmärgiga muuta	

tuuleparkide arendamine kohalikele atraktiivsemaks. Selle aasta jooksul on plaanis viia läbi uuring, mis muuhulgas kaardistab ära KOVide ootused arendajatega koostöö osas. Päikeseenergia arendamisele ei ole sarnaseid piiranguid kehtestatud. Sobilike alade planeerimisel soovitame ennekõike eelistada endiseid tööstusalasid ning väheväärtuslikke ja söötis olevaid põllumaid. Tuginedes eeltoodud põhjustele ja selgitustele soovime veelkord kinnitada oma valmisolekut koostööks üldplaneeringute koostamise protsessis eesmärgiga tagada taastuvenergia jätkusuutlik areng Eestis. Ministeeriumid jätkavad eespool nimetatud taastuvenergia arendamise piirangutele leevenduste otsimisega. On aga väga oluline, et kohalike omavalitsuste üldplaneeringud näeksid ette võimalikud alad taastuvenergia arendamiseks, kuna see tagab täiendava panuse kohalikku arengusse ning on oluliseks nurgakiviks riiklike eesmärkide täitmisele. Kiri on valminud koostöös Rahandusministeeriumi planeeringute osakonnaga. Võtmaks ühendust MKMiga, palun kirjutage aadressil timo.tatar@mkm.ee.	